

การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริต
กระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

กระบวนการจดทะเบียนสิทธิบัตร
การออกแบบผลิตภัณฑ์

กองสิทธิบัตรออกแบบ
กรมทรัพย์สินทางปัญญา

แบบประเมิน:1 คัดเลือกกระบวนการหลักที่จัดอยู่ในลำดับความสำคัญสูงด้านทุจริต

กระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	
1A	การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
2A	การชำระค่าธรรมเนียมสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
3A	การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
4A	การแจ้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
5A	การโอนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเสี่ยง		
	1	2	3
1. กระบวนการหลักใดที่ยังไม่เคยมีการระบุ ค้นหาวิเคราะห์ ประเมิน ความเสี่ยงทุจริตมาก่อน	1A	3A	5A
2. กระบวนการหลักใดที่เคยมีประวัติ การร้องเรียนเรื่องการทุจริตมาก่อน แต่ยังไม่ได้ปรับปรุงหรือไม่เพียงพอ	0	0	0
3. กระบวนการหลักใดที่หากเกิดการทุจริตขึ้นจะมีผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด รับรู้ในวงกว้างมากที่สุดและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่อาจยอมรับได้เป็นส่วนใหญ่หรือ ทั้งหมด	1A	0	0
4. กระบวนการหลักใดที่ขาดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขเป็นบรรทัดฐาน หรือมีแต่ ไม่เหมาะสม ยังกว้างได้เป็นรายการจากการใช้ดุลยพินิจบุคคล	1A	0	0
5. กระบวนการหลักใดที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม โลกโซเชียล มีเดีย ท้นที่หากเกิดข่าวในด้านการทุจริต	1A	3A	5A
6. กระบวนการหลักใดการตรวจสอบ สอบทาน การให้ความเห็น การ พิจารณาใช้ดุลยพินิจ คำอธิบายด้วยตัวบุคคล ใช้เอกสารหลักฐาน ประกอบน้อย หรือสร้างเอกสารหลักฐานประกอบได้ง่าย	0	0	0
7. กระบวนการหลักใดไม่มีคู่มือปฏิบัติงาน ไม่มี Work Flow กำกับที่ ชัดเจน และอาจจะมีปัญหาด้านการตีความที่แตกต่างกัน	0	0	0

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเสี่ยง		
	1	2	3
8. กระบวนการหลักใดที่มีเวลาปฏิบัติหรือดำเนินการที่จำกัด เร่งรัด เร่งรีบ และมักใช้กรอบเวลาที่จำกัดเป็นข้ออ้าง จนไม่อาจตรวจสอบ สอบทานรายละเอียดได้	0	0	0
9. กระบวนการหลักใดที่ต้องใช้เวลาดำเนินการนาน ขั้นตอนมีมาก ขณะที่ผู้รับมอบผลงานหรือผู้ใช้บริการมักเร่งรีบ ใจร้อน ต้องการเร็ว ๆ	1A	3A	5A
10. กระบวนการหลักใดที่ผู้ใช้บริการมักเคยชิน มีความเชื่อว่าเป็นประเพณีที่ต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าอำนวยความสะดวก และมักยอมรับการจ่ายได้	0	0	0
11. กระบวนการหลักใดที่กระทำการในพื้นที่ ตำแหน่งที่ไม่มีคนอื่นรู้เห็น หรือรู้เห็นน้อยมาก จนเป็นช่องทางให้เรียกรับผลประโยชน์ได้	0	0	0
12. กระบวนการหลักใดที่ผลประโยชน์ส่วนตัวสูงมากจนผู้กระทำอาจจะทำร้าย ช่มชู้หรือจัดการคนที่เข้ามาขัดขวางผลประโยชน์จนคนอื่นไม่อยากเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้อง	0	0	0
13. กระบวนการหลักใดที่เป็นการทุจริตเป็นกระบวนการและเป็นเชิงระบบ มิได้กระทำคนเดียวแต่ต้องร่วมมือกันหลายคนให้บรรลุผล	0	0	0
14. กระบวนการหลักใดที่เป็นพันธกิจหลัก คุณค่าหลักขององค์กรเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่จะเกิดความเสียหายสูงมากหากเกิดการทุจริตหรือเรียกรับผลประโยชน์ขึ้น	1A	0	0
15. กระบวนการหลักใดที่องค์กรมีนโยบายจะใช้เป็นต้นแบบของการจัดการความเสี่ยงทุจริตและเป็นต้นแบบขององค์กรเพื่อพัฒนาต่อไป	1A	0	0
รวมคะแนนทั้งหมดทุกข้อ	7	3	3

แบบประเมิน 2 สถานะความเสี่ยงกระบวนการ 3 ลำดับแรกที่สำคัญ

กระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
1A การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์			/	
3A การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์		/		
5A การโอนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์		/		

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ เป็นเรื่องภายในองค์กรเอง
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักมาก่อน ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

แบบประเมิน 3 SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ
(หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix))

ชื่อกระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	ระดับความจำเป็น การเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรง ผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น X รุนแรง
	3	2	1	3	2	1	
1A การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ		3			2		6
3A การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ		2			1		2
5A การโอนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ		2			1		2

ค่า 2 /3 เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก : Stakeholders ชุมชน สังคม โลกโซเซียล กระแสสังคม ผู้รับงาน ลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย
มีความเสียหายทางการเงิน ชื่อเสียงภาพลักษณ์
ค่า 1 / 2 เกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในเท่านั้น

ตารางประเมิน 4 Risk-Control Matrix การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ชื่อกระบวนการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของ ทางราชการ	ค่าความเสี่ยงรวม จากประเมิน 3	คุณภาพการควบคุม ดี พอใช้ อ่อน
1A การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	6	พอใช้
3A การอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ตามสิทธิบัตรการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	2	พอใช้
5A. การโอนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	2	พอใช้

คุณภาพการจัดการความเสี่ยง	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ดี จัดการได้ทัน ทุกครั้ง ก่อนเสียหาย	(1)	(2)	(3)
พอใช้ จัดการได้ ส่วนใหญ่ บางส่วนไม่ได้	(4) 3A, 5A	(5) 1A	(6)
อ่อน ยังจัดการไม่ได้ส่วนใหญ่ หรือ ไม่มีแนวทางเป็นระบบ	(7)	(8)	(9)

แบบประเมิน 5 ระบุทางเลือกแนวทางจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงทุจริตระดับองค์กร

ลำดับ	เรียงลำดับความเสี่ยง	แนวทางที่เลือกจัดการ	แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เลือก
1	1A การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	ทางเลือกที่ 3	แผนเพิ่มเติมเครื่องมือการควบคุมความเสี่ยงทุจริต
2	3A การอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ตามสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	-	เฝ้าระวัง
3	5A การโอนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ กองสิทธิบัตรออกแบบ	-	เฝ้าระวัง

ทางเลือกที่ 3 แผนเพิ่มเติมเครื่องมือการควบคุมความเสี่ยงทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงย่อย	กำหนดกิจกรรมหลักของแผน	เลือก
<p>เครื่องมือการควบคุมด้านทุจริตมีความหลากหลาย หากนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง ด้วยความ รับผิดชอบต่อผลงาน (Accountability) จะทำให้คุณภาพการจัดการทุจริตดีขึ้นจากคุณภาพการจัดการ “อ่อน” หรือ “พอใช้” สู่อุปกรณ์การจัดการ “ดี” ในเชิงป้องกัน ป้องปราม ลดส่อง และหลีกเลี่ยง เครื่องมือควบคุมด้านการทุจริตที่สำคัญ ได้แก่</p>			
<p>เครื่องมือที่ 1 กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข กระบวนการที่มีความสัมพันธ์เชิงทุจริตให้ชัดเจน ก่อนลงมือทำจริง ลดการตีความ ลดดุลยพินิจ เป็นส่วนหนึ่งของหลักการ PDCA ในส่วน P=Plan หลักเกณฑ์ เงื่อนไขคือบรรทัดฐานที่ยกเลิกการใช้ดุลยพินิจส่วนบุคคล</p>	<p>เรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความใหม่เพื่อพิจารณารับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 	<p>ตั้งคณะทำงานประกอบด้วย รองอธิบดี ผู้อำนวยการกองสิทธิบัตรออกแบบตัวแทนผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรการออกแบบตัวแทนสำนักกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิบัตรการออกแบบฯ เพื่อกร่างเกณฑ์การพิจารณาประเมินผลการตรวจสอบ (CHECK LIST) ในการใช้ดุลยพินิจเพื่อตรวจสอบความใหม่การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบฯ และขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้นการรับคำขอ โดยทดลองใช้ในการดำเนินงาน 1 เดือน</p>	/
<p>เครื่องมือที่ 2 การแปลงหลักเกณฑ์ เงื่อนไขเป็นตาราง Checklist สำหรับตรวจสอบรายการแต่ละประเด็นทุจริต ตัวชี้วัด/บ่งชี้ เพื่อใช้ในระหว่างงานประจำวันตามปกติ ทุกครั้งเหมือนกัน ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ Checklist นี้ในการตรวจสอบรายการด้านทุจริตเพิ่มเติมในงานสัมพันธ์ หลังจากการตรวจสอบทุจริตด้วยการประเมินตามตาราง Checklist แล้ว ผู้ประเมินต้องลงนามรับรองเท่ากับรับผิดชอบต่อการตรวจประเมินนั้น</p>	<p>เรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความใหม่เพื่อพิจารณารับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 	<p>กำหนดผู้ตรวจสอบทั้งหมด กรอก CHECK LIST ขั้นตอนตรวจสอบความใหม่การรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบฯ และขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้นการรับคำขอรับสิทธิบัตรฯ ทุกคำขอ</p>	/
<p>เครื่องมือที่ 3 แต่ละรายการใน Checklist กำหนดนิยามคำอธิบายวิธีการตรวจประเมิน ตัวชี้วัด/ตัวบ่งชี้ให้ชัดเจนว่าต้องทำอะไรบ้าง หากพบตัวบ่งชี้ที่ต้องดำเนินการควบคุมเพิ่มเติมต่อไปแต่ละรายการระบุองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์การประเมินและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเหมือนกัน</p>	<p>เรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความใหม่เพื่อพิจารณารับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 	<p>หัวหน้างานแต่ละกลุ่มพิจารณาตรวจสอบคัดเลือกตามเกณฑ์ที่คณะทำงานตามกิจกรรมที่ 1. กำหนดจัดทำรายการสถิติรวบรวม CHECK LIST แยกเป็นกรณีต่างๆ</p>	/

ทางเลือกที่ 3 แผนเพิ่มเติมเครื่องมือการควบคุมความเสี่ยงทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงย่อย	กำหนดกิจกรรมหลักของแผน	เลือก
<p>เครื่องมือที่ 4 กำหนดวิธีปฏิบัติแตกต่างกัน กรณีพบข้อบ่งชี้ว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในการปฏิบัติงาน กรณีไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุจริต จะต้องทำกิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติมจนชัดเจน</p> <p>(1) ตรวจสอบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นภายในองค์กร</p> <p>(2) ตรวจสอบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นภายนอกองค์กร</p> <p>(3) ให้ผู้ส่งเรื่อง ต้นสังกัดรับรองความถูกต้องแท้จริง</p> <p>(4) นำส่งข้อมูลเบาะแสสู่ระบบการจัดการเบาะแสดจากการทุจริต เพื่อดำเนินการต่อไป</p> <p><u>กรณีที่กิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติมดำเนินการไม่ครบถ้วน ไม่สามารถยอมรับให้ผ่านงานนั้นต่อไปได้ วางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขั้นตอน คำชี้แจงอธิบายประกอบใบปะหน้าเพื่อ</u></p> <p>(1) ส่งคืนเรื่อง</p> <p>(2) ปฏิเสธดำเนินการต่อ</p> <p>(3) ขอรับความคุ้มครองในฐานะพยานที่ไม่มีส่วนรู้เห็น</p>	<p>เรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ</p> <p>1. การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความใหม่เพื่อพิจารณารับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์</p> <p>2. เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์</p>	<p>1 กรณีไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนที่คณะกรรมการตาม 1. กำหนด เช่น กรณีไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 ครั้งขึ้นไป ให้รายงานตามลำดับชั้นจนถึงผู้อำนวยการกอง เพื่อพิจารณาสั่งการ</p> <p>2. หากพบกรณีผิดปกติ เช่น จงใจไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือมีข้อบ่งชี้ว่ามีการทุจริต ให้รายงานการดำเนินการต่อผู้บริหารสูงสุดเพื่อพิจารณาตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงต่อไป</p> <p>3. พัฒนาระบบการ CHECK LIST โดยนำระบบ QR CODE เข้ามาใช้ และกำหนดให้เชื่อมโยงการ CHECK LIST เข้าสู่ฐานข้อมูลที่กำหนดการเข้าถึงตั้งแต่ระดับหัวหน้ากลุ่มขึ้นไป</p>	
<p>เครื่องมือที่ 5 การแปลงสถานการณ์ทุจริตที่พบจริงใน ความผิดปกติ ที่อาจจะเป็นข้อบ่งชี้การทุจริต เป็นบทเรียนที่เรียนรู้ หรือกรณีศึกษา เป็นการส่งมอบบทเรียนที่เรียนรู้ในรูปแบบของ</p> <p>(1) กรณีศึกษา ไม่อ้างชื่อจริง พร้อมแนวทางจัดการ</p> <p>(2) FAQ คำถามและคำตอบ</p> <p>(3) ข้อเสนอผลการทบทวน และขอปรับปรุง Checklist</p> <p>(4) การปรับปรุงคู่มือปฏิบัติงาน Work Instruction(WI) ที่มีเครื่องมือและกิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติม</p> <p>(5) รายงานความเสี่ยงทุจริตที่หลงเหลือ (Residual Risk) ที่ยังต้องพัฒนาการปรับปรุงและคุณภาพการควบคุมทุจริตเพิ่มเติม</p>	<p>เรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ</p> <p>1. การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความใหม่เพื่อพิจารณารับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์</p> <p>2. เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์</p>	<p>จัดทำรายการคำถามที่ถูกลบปล่อย (FAQ) และวิดีโอคลิปให้ความรู้เรื่องแนวทางการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบฯ และขั้นตอนในการเตรียมเอกสารประกอบการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรฯ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อเป็นการแสดงเจตจำนงสุจริตในกระบวนการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์</p>	